

Grote Markt, Vilvoorde

Een Archeologienota met beperkte samenstelling

Auteur:

T. Van Mierlo (Veldwerkleider)

Autorisatie:

J.A.G. van Rooij (OE/ERK/Archeoloog/2017/00169)

Colofon

VEC Nota 145

Grote Markt, Vilvoorde, Een archeologienota met beperkte samenstelling

Vlaams Erfgoed Centrum bvba

Auteur: T. Van Mierlo

Foto's en tekeningen: Vlaams Erfgoed Centrum, tenzij anders vermeld

© Vlaams Erfgoed Centrum bvba, Sint-Michiels, Brugge, april '17

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Vlaams Erfgoed Centrum bvba.

Vlaams Erfgoed Centrum bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek

ISSN 2506-7486

Vlaams Erfgoed Centrum

Ten Briele 14 bus 15

8200 Sint-Michiels, Brugge

Tel + 32 (0)16 39 47 96

info@vlaamserfgoedcentrum.be

www.vlaamserfgoedcentrum.be

Inhoud

1	Verslag van resultaten van het bureauonderzoek	5
1.1	Beschrijvend gedeelte	5
1.1.1	Administratieve gegevens	6
1.1.2	Beschrijving van de geplande werken	7
1.1.3	Juridisch kader	11
1.1.4	Doelstelling en vraagstelling	13
1.2	Assessmentrapport	13
1.2.1	Reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek – opgraving	13
1.2.2	Datering en interpretatie van het onderzochte gebied	23
1.2.3	Conclusie	23
1.3	Samenvatting	23
	Literatuur	25
	Lijst van afbeeldingen en tabellen	25
	Bijlage 1 Plannenlijst	
	Bijlage 2 Fotolijst	

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Tijd in jaren	
Nieuwste tijd:		19 ^e E - heden
Nieuwe tijd:		16 ^e E - 18 ^e E na Chr.
Middeleeuwen:		5 ^e E - 15 ^e E na Chr.
Late Middeleeuwen	13 ^e E - 15 ^e E na Chr.	
Volle Middeleeuwen	10 ^e E - 12 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische periode	8 ^e E - 9 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische periode	6 ^e E - 8 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen A / Frankische periode	5 ^e E - 6 ^e E na Chr.	
Romeinse tijd:		57 voor Chr. - 402 na Chr.
IJzertijd:		800 - 57 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 57 voor Chr.	
Midden-IJzertijd	475/450 - 250 voor Chr.	
Vroege IJzertijd	800 - 475/450 voor Chr.	
Bronstijd:		2100/2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):		5300 - 2000 voor Chr.
Finaal-Neolithicum	3000 - 2000 voor Chr.	
Laat-Neolithicum	3500 - 3000 voor Chr.	
Midden-Neolithicum	4500 - 3500 voor Chr.	
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4800 voor Chr.	
Mesolithicum (Midden-Steentijd):		ca. 9500 - 4000 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):		tot 10 000 voor Chr.

Bron: Onderzoeksbalans Vlaanderen

1 Verslag van resultaten van het bureauonderzoek

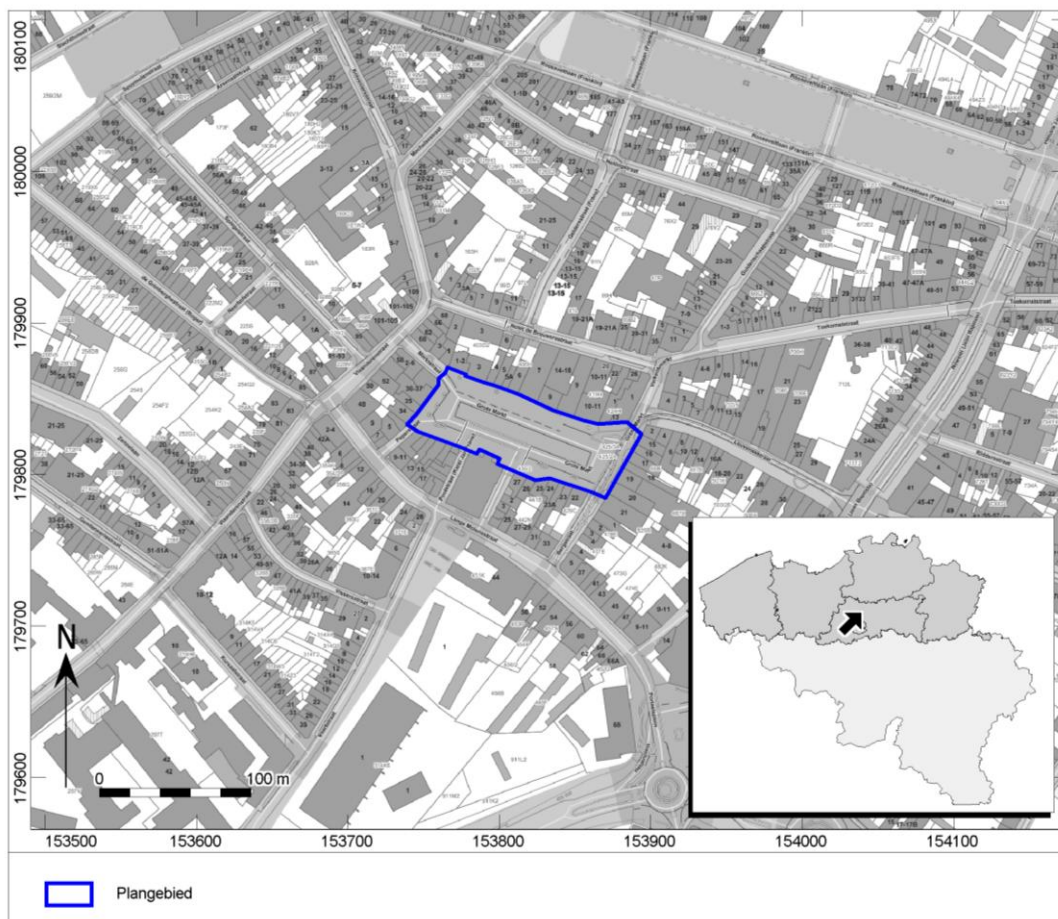
1.1 Beschrijvend gedeelte

In opdracht heeft Vlaams Erfgoed Centrum in maart 2017 een archeologienota met beperkte samenstelling opgesteld naar de archeologische waarde van de locatie Vilvoorde, Grote Markt (afb. 1 en 2). De archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen herinrichting van het marktplein. Het onderzoek zal uitgewerkt worden in een archeologienota met beperkte samenstelling, vanwege het feit dat met absolute zekerheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het terrein. Reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek heeft dit aangetoond.

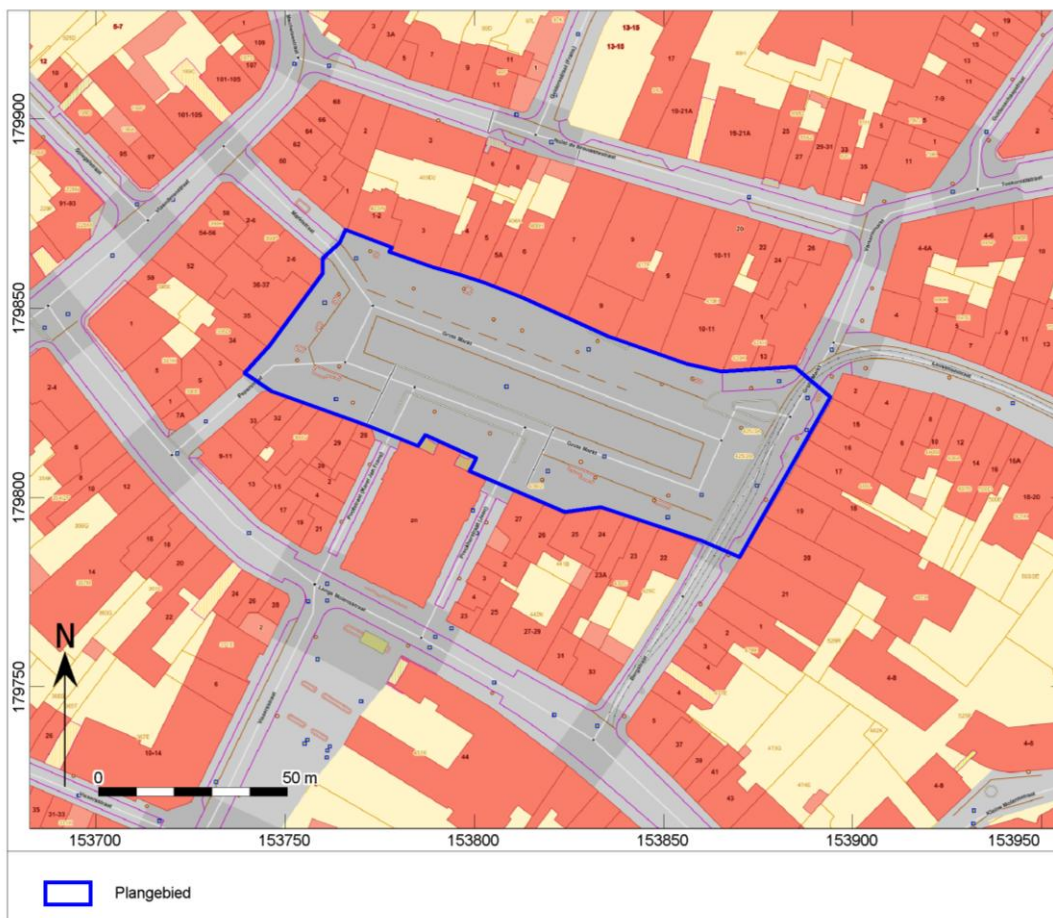
Dit onderzoek zal uitgewerkt worden in een archeologienota met beperkte samenstelling. Er wordt in deze samenstelling gewerkt omwille van het reeds uitgevoerde archeologisch onderzoek in het plangebied. De archeologienota zal de volgende opbouw hebben:

- Inleiding
- Geplande werken
- Doorslaggevende motivering
- Conclusie

Op basis van deze elementen wordt een doordachte beslissing genomen in verband met de mogelijke archeologische verwachting van het plangebied.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.

1.1.1 Administratieve gegevens

Opdrachtgever:	Vertrouwelijk
Aanleiding:	Heraanleg van de Grote Markt en aanpalende straten
Locatie:	Grote Markt
Plaats:	Vilvoorde
Gemeente:	Vilvoorde
Provincie:	Vlaams-Brabant
Kadastrale gegevens:	2 ^{de} afdeling, sectie D, nrs. 425a/2, 425a/3, 436/2 en openbaar domein zonder nummer
Diepte bodemverstoring	Maximaal 120 cm –mv (16.10m +TAW)
Oppervlakte plangebied	6.300 m ² / 0.63 ha
Coördinaten (<i>bounding box</i> ; Lambertcoördinaten (EPSG:31370))	153.739 / 179.784 153.894 / 179.870 153.816 / 179.827
Projectcode	2017C298

VEC-projectcode:	4190257
Auteur:	T. Van Mierlo (bureauonderzoek, veldwerkleider)
Autorisatie: ¹	J.A.G. van Rooij (OE/ERK/Archeoloog/2017/00169)
Begindatum onderzoek:	23 maart 2017
Einddatum onderzoek:	29 Maart 2017
Beheer en plaats documentatie:	Vlaams Erfgoed Centrum Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels, Brugge
Relevante thesaurustermen:	Romeinse tijd, stad, wegen, cultuurlagen, bureauonderzoek. https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus

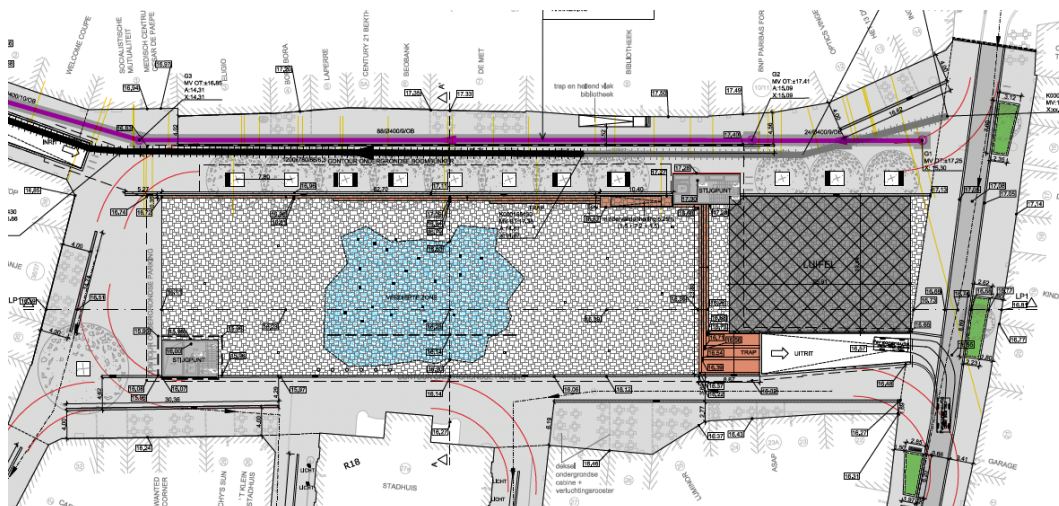
1.1.2 Beschrijving van de geplande werken

De opdrachtgever plant om het plein opnieuw een ontmoetingsplaats te maken in de stad. Door het aanpassen van de markt kan deze concurreren met de overdekte winkelplaatsen. Omwille van deze redenen zal een stadsluifel gepland worden. Verder zullen er nog waterelementen, zitplaatsen, bomen bijkomen en bestaande terrasjes uitgebreid worden. Verder wordt er nog een ondergrondse parking aangelegd. Deze behoort echter niet tot deze vergunningsaanvraag (Afb. 3-4).

Afb. 3. De Nieuwe toestand van de Grote Markt.

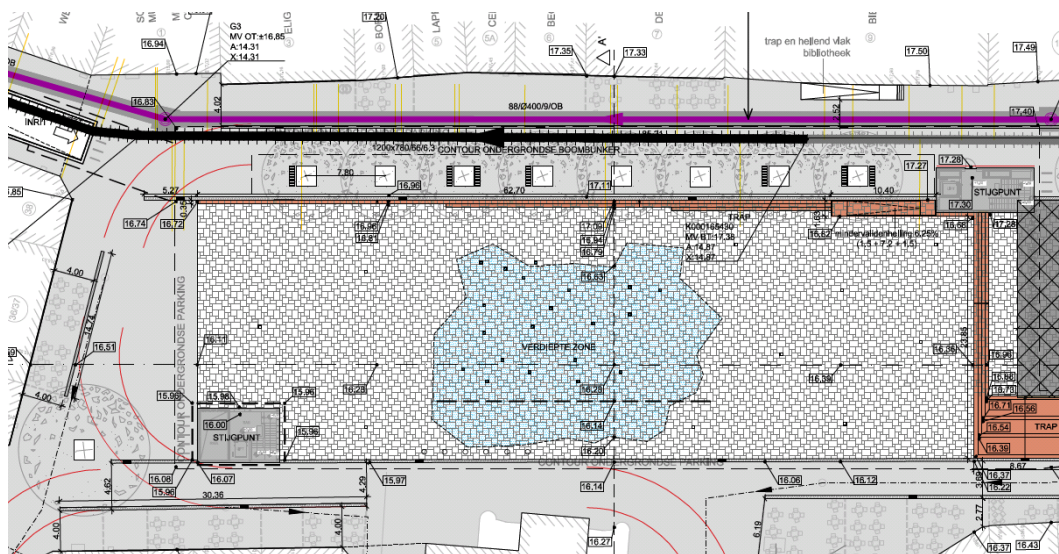
¹ Jeroen van Rooij is een werknemer bij ADC ArcheoProjecten BV. ADC ArcheoProjecten voert onderzoek in onderaanneming uit voor het Vlaams Erfgoed Centrum.

Afb. 4. De geplande nieuwe toestand van de Grote Markt.

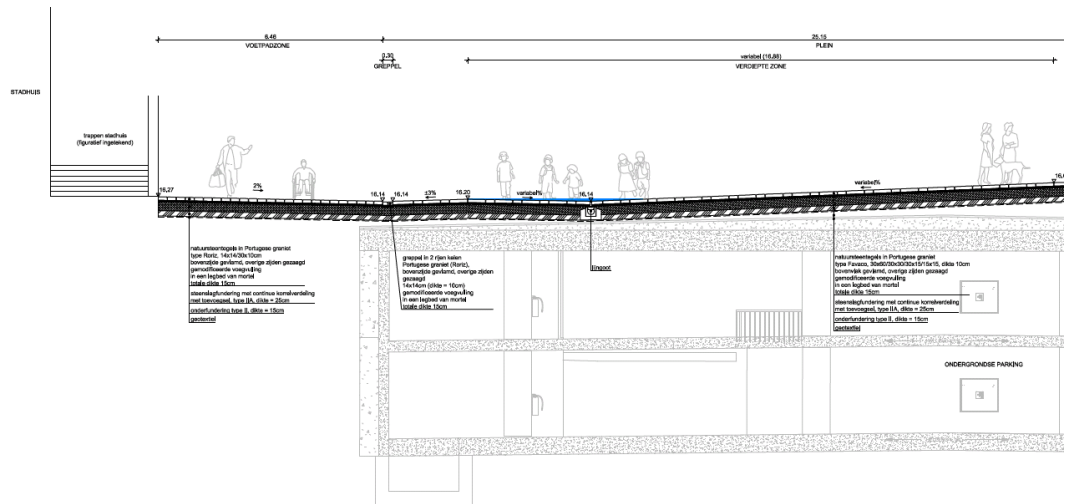
1. De Markt

De markt zal worden heringericht. De randen zullen in andere materialen opgebouwd worden als het centrale gedeelte van de markt. De randen zullen bestaan uit stroken van Portugees graniet. Het centrale gedeelte zal in Romaans verband van een Portugees graniet uitgevoerd worden. De bestrating zal een verstoring van circa 55cm –mv veroorzaken. Het centrale gedeelte zal opgebouwd worden als volgt: natuursteentegels in Portugese graniet (type Favaco, 30x60/30x30/30x15/15x15) van een totale dikte van 15cm, hieronder steenslagfundering met continue korrelverdeling met toevoegsel van een dikte van 25cm hieronder onderfundering van een dikte van 15cm en geheel onderaan geotextiel.

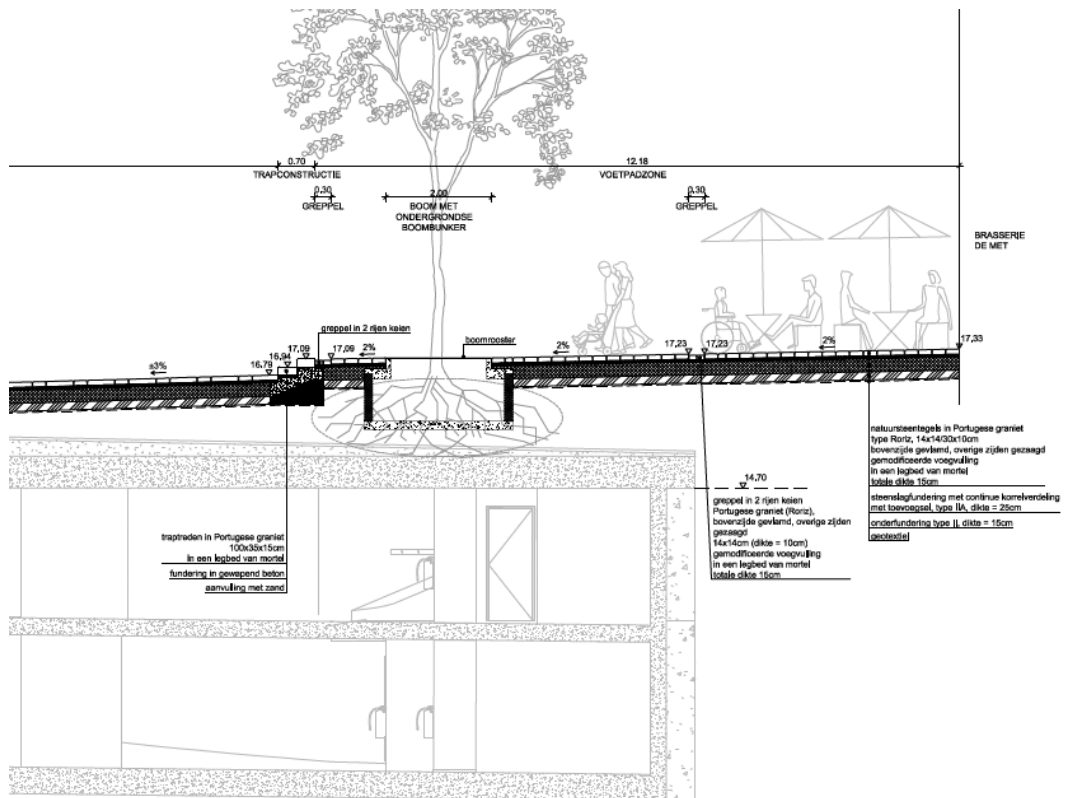

Afb. 5. Detail van de nieuwe markt.

Verder wordt er rondom het centrale gedeelte beplanting gerealiseerd. Deze beplanting zal bestaan uit lindes. Acht bomen worden in het noordelijke gedeelte van de Grote Markt geplaatst in een boombunker. De bomen zullen 7,80m uit elkaar geplaatst worden. De boombunker zal een verstoring van maximaal 1,00m –mv (Afb. 6-7).

Afb. 6. Doorsnede van de nieuwe markt deel 1.

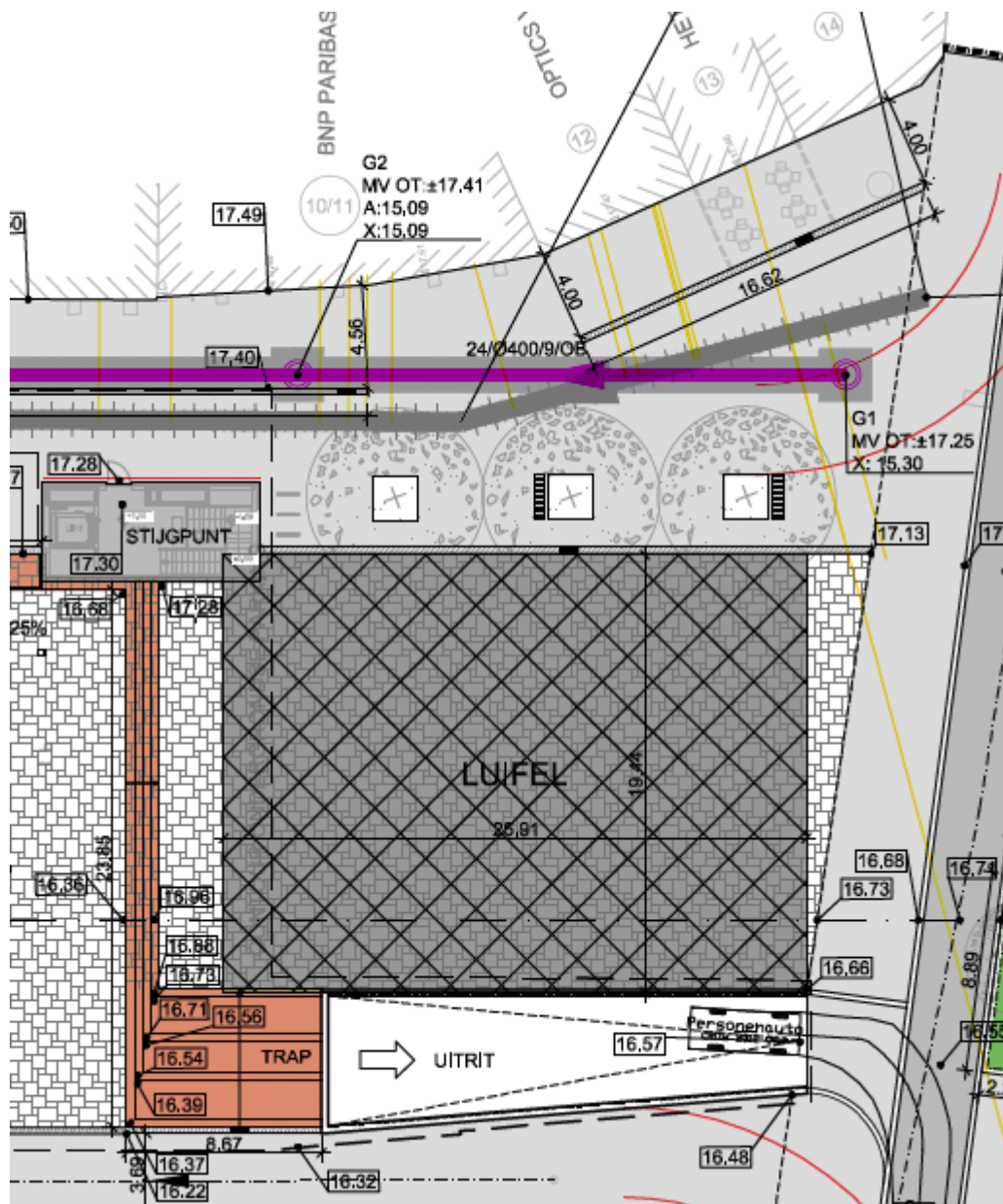
Afb. 7. Doorsnede van de nieuwe markt deel 2.

In de centrale zone worden waterelementen geplaatst. Deze zullen een verstoring van circa 50cm –mv. Een lijngoot zorgt voor het verplaatsen van het water.

Als laatste zullen er verschillende tredes geplaatst worden rondom het centrale plein. Deze zullen het ongelijke terrein, gelijk maken.

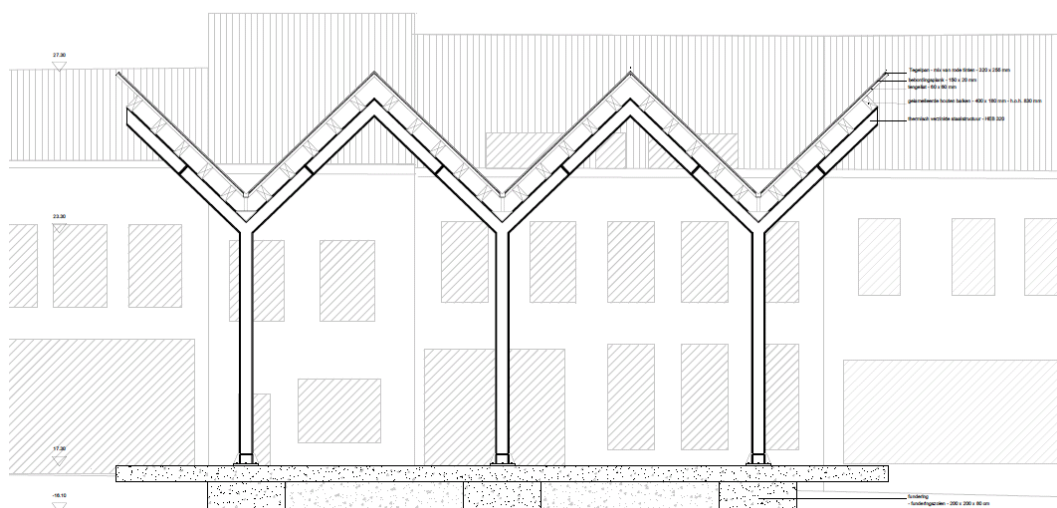
2. De Luifel

De luifel zal bestaan uit een open overkapping. Het uiterlijk van de luifel zou een associatie maken met de vroegere Lakenhalle. De luifel zal in het oostelijke gedeelte van het plangebied gerealiseerd worden en een oppervlakte hebben van 520m² (19.44m x 25.91m).

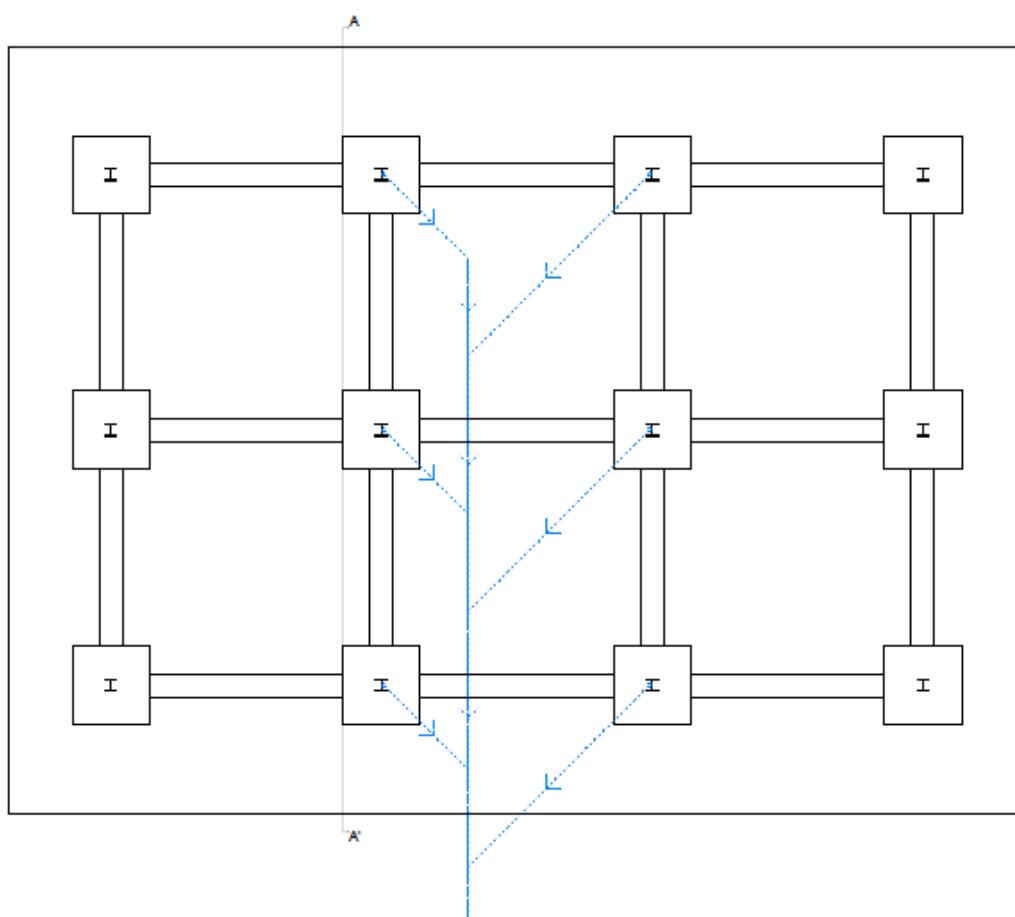

Afb. 8. Detail van de luifel.

De luifel zal bestaan uit een aaneenschakeling van een reeks ranke portieken uitgevoerd uit staal. Deze ondersteunen dan de houten dakstructuur. Het dak zelf zal afgewerkt worden uit keramische tegelpannen. De fundering zal gerealiseerd worden op verschillende funderingspalen van een diepte van maximaal 1,20m –mv. De fundering zal bestaan uit funderingszolen en funderingsbalken.

Afb. 9. Doorsnede van de luifel.

Afb. 10. Fundering van de luifel.

1.1.3 Juridisch kader

Artikel 5.4.1. (01/06/2016- 22/02/2017)

Een bekrachtigde archeologienota zoals vermeld in artikel 5.4.8 wordt bij de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem toegevoegd in volgende situaties:

1° aanvragen met betrekking tot percelen die gelegen zijn in een voorlopig of definitief beschermde archeologische site;
 2° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones;
 3° aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen volledig gelegen zijn buiten archeologische zones, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones.

Voor de toepassing van het eerste lid, 2° en 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning wordt van die verplichting vrijgesteld:

1° indien de aanvraag betrekking heeft op een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, zoals vastgesteld door de Vlaamse Regering;
 2° indien de aanvraag betrekking heeft op werkzaamheden binnen het gabarit van bestaande lijninfrastructuur en haar aanhorigheden;
 3° indien de aanvrager een natuurlijke persoon of privaatrechtelijke rechtspersoon is, de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem minder dan 5000 m² beslaat, en de betrokken percelen volledig gelegen zijn buiten woongebied of recreatiegebied en buiten archeologische zones opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones en buiten beschermde archeologische sites.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor deze vrijstellingen bepalen.

Voor de toepassing van het derde lid, 3°, op terreinen zonder kadastraal nummer geldt de totale oppervlakte van de hele werf van het te vergunnen werk.

De aanvrager van een stedenbouwkundige vergunning met ingreep in de bodem kan een archeologienota indienen die in het kader van een vorige vergunningsaanvraag is bekrachtigd, als de stedenbouwkundige vergunning betrekking heeft op hetzelfde perceel of dezelfde percelen en als de ingreep in de bodem van de te vergunnen werken overeenkomt met de ingreep in de bodem van de werken omschreven in de bekrachtigde archeologienota.

De archeologienota werd vervaardigd naar aanleiding van een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning. Op basis van de ligging van het plangebied geheel in vastgestelde archeologische zone, geldt een verplichting voor het opstellen van een archeologienota bij bodemingrepen groter dan of gelijk aan 1000 m², waarbij het perceeloppervlak groter of gelijk aan 300 m². Aangezien de geplande ingrepen in het te ontwikkelen gebied in totaal een oppervlakte van 6300 m² beslaan, en daarmee de maximale onderzoeksgrenzen worden overschreden, dient de initiatiefnemer een archeologienota te overleggen waarin naar oordeel van de bevoegde overheid de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld.² Indien dit het geval is wordt deze archeologienota bekrachtigd en toegevoegd aan de vergunningsaanvraag. In het kader van dit proces heeft het in deze archeologienota beschreven onderzoek plaatsgevonden.

Het vaststellen van de archeologische waarde van een plangebied dient te gebeuren op grond van de Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetector (versie 1.0). Het doel van de Code is om als een minimale standaard te dienen voor de kwaliteit van archeologisch onderzoek en het gebruik van metaaldetectoren in Vlaanderen.

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

De eventuele vondsten en bijhorende documentatie die tijdens het archeologisch onderzoek worden verzameld, zullen voorlopig worden bewaard bij Vlaams Erfgoed Centrum bvba. Na afronding van het totale onderzoek zullen de vondsten en data worden overgedragen.

1.1.4 Doelstelling en vraagstelling

Op basis van dit onderzoek zal aangetoond worden dat er geen verder onderzoek meer nodig is op bovengenoemde percelen. Dit kan worden aangetoond op basis van drie elementen:

1. er is geen archeologisch erfgoed (meer) aanwezig
2. de werken waarvoor een vergunning moet worden aangevraagd hebben nooit impact op het eventueel aanwezig archeologisch erfgoed
3. een archeologisch onderzoek op de betrokken terreinen in kwestie zal nooit leiden tot kenniswinst

Voor dit project is het eerste element van toepassing. Reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek heeft namelijk aangetoond dat in het plangebied geen erfgoed meer aanwezig is.

1.2 Assessmentrapport

1.2.1 Reeds uitgevoerd archeologisch onderzoek – opgraving

In 2016 werd reeds door het Vlaams Erfgoed Centrum een archeologische opgraving uitgevoerd. De archeologische prospectie werd uitgevoerd door het VEC in december 2015. Deze verkregen als resultaat dat er sporen uit de Middeleeuwen teruggevonden werden in zeven proefputten. Omwille van deze reden dient een archeologisch vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving uitgevoerd te worden.

Twee zones werden afgebakend voor een verdere opgraving: een zone in het zuidwesten en het oostelijk deel van de Grote Markt. In de zuidwestelijke zone werd een greppel aangetroffen die mogelijk bij de prestedelijke bewoning behoort. Deze opgravingsput wordt 26,39 x 35 meter groot. De op te graven zone heeft een oppervlakte van ca. 1745 m².

In het oosten van de markt werden de resten van de Lakenhalle aangetroffen. De Lakenhalle werd opgericht in de bloeiperiode van de stad en werd in 1489 verwoest door de stadsbrand en daarna herbouwd. In de vroeger 19de eeuw werd het volledig afgebroken en het verdween voorgoed. Hier wordt de inrit en een deel van de parking (20 x 33,40 meter) ; de totale op te graven oppervlakte bedraagt ca. 820 m².

De vraagstelling van het onderzoek zal gericht zijn op de historiek van de Lakenhalle, van de Markt van Vilvoorde en haar ontstaansgeschiedenis:

- Wat is de aard, omvang, datering, en conservatie van de aangetroffen archeologische resten?
- Hoe verhoudt de site zich in zijn ruimere omgeving met betrekking tot de onderzochte periode(s).
- Studie van het archeologisch materiaal waaruit eventuele (inter)nationale handelscontacten kunnen blijken en een indicatie zijn van de levensstandaard van de (middeleeuwse) bewoners in deze stadsbuurt.
- Wat is de datering en samenstelling van de aangetroffen ophogingslagen? Zijn er ook looppniveaus aangetroffen of andere ophogingen die behoren tot de zogenaamde 'zwarte laag' ?

Met betrekking tot de zwarte laag : zie [Y. DEVOS](#), [C. NICOSIA](#), [L. VRYDAGHS](#), [S. MODRIE](#), 2013:

Studying urban stratigraphy: Dark Earth and a microstratified sequence on the site of the Court of Hoogstraeten (Brussels, Belgium). Integrating archaeopedology and phytolith analysis, online artikel: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1040618213004096>.

- Hoe kaderen de resultaten van dit onderzoek binnen onze kennis van de stadsgeschiedenis/ stadsontwikkeling van Vilvoorde?

- Welke specifieke activiteiten hebben in het onderzoeksgebied plaatsgevonden? Wat zijn de materiële aanwijzingen hiervoor? Passen deze in de historische context van de locatie?
- Levert het organische en anorganische vondstmateriaal nieuwe inzichten inzake ontstaans- en bewoningsgeschiedenis van de site, eventueel ook over de materiële cultuur?
- Wat leert het archeologisch onderzoek ons over het fysieke aspect, faseringen, herstellingswerken, bouw historiek,... van de Lakenhalle?

Vragen overgenomen uit het rapport voor de prospectie met ingreep in de bodem:³

- Zijn er in de onmiddellijke omgeving van de aangetroffen greppel bewoningssporen te vinden? Was er voor het ontstaan van de Markt bewoning op deze locatie?
- Wat is de relatie tussen de Lakenhalle en de bodemopbouw van de Markt? Hier dient voornamelijk naar de relatie met de brandlagen bekeken te worden.
- Op welke wijze zijn de brandlagen aangebracht? Betreft het opvullen van bestaande depressies en/of het graven van kuilen? Of het ophogen van het volledige terrein?
- Wat is de afbakening van de brandlagen?
- Er werden tijdens het vooronderzoek lagen aangetroffen die doen denken aan een akkerlaag. Kan aan de hand van de opgegraven sporen en het natuurwetenschappelijk onderzoek bevestigd worden of het hier om een vroeger landbouwareaal gaat? Zo ja, wat is de afbakening hiervan?⁴

Methoden en technieken

Het veldwerk is conform de Bijzondere Voorwaarden en de vigerende minimumnormen uitgevoerd. Voorafgaand aan het veldwerk zijn foto's gemaakt van de beginsituatie en de omgeving. Door een landmeter zijn in het plangebied meetpunten uitgezet met X-, Y- en Z-coördinaten. De twee bij het vooronderzoek aangetroffen archeologisch waardevolle zones zijn beide als één volledige werkput aangelegd en onderzocht. De oostelijke zone ter hoogte van de voormalige lakenhal is gedocumenteerd als werkput 1 en de zuidwestelijke zone met mogelijke sporen van prestedelijke bewoning is gedocumenteerd als werkput 2.

Het archeologisch vlak is onder begeleiding van de vergunninghoudende archeoloog machinaal aangelegd door een kraan met een gladde bak met een breedte van 2 m. Tijdens de vlakaanleg is voorzichtig laagsgewijs verdiept tot op het niveau waarop grondsporen zich begonnen af te tekenen. Vervolgens is het vlak manueel opgeschaafd om de leesbaarheid te bevorderen. De werkputten en de stort zijn met behulp van een metaaldetector onderzocht. Deze en andere bijzondere vondsten zijn als puntvondst ingemeten.

Grondsporen zijn direct ingekrast en voorzien van een spoornummer. Vlakken zijn gefotografeerd en daarna zijn alle sporen en lagen digitaal ingemeten en beschreven met de robotic Total Station (rTS). Met de rTS zijn ook hoogtes van het maaiveld en vlak ingemeten ten opzichte van TAW. Alle sporen zijn gecoupeerd en coupes zijn gefotografeerd, getekend op schaal 1:20 en beschreven. Vondsten zijn per spoor, vulling en laag ingezameld. Potentieel kansrijke sporen, met een humeuze of houtskoolrijke vulling, zijn bemonsterd voor eventueel archeobotanisch en landschappelijk onderzoek.

*Om de bodemopbouw te bestuderen, zijn in elke werkput profielen aangelegd. De profielen zijn handmatig opgeschaafd, ingekrast, gefotografeerd, getekend en alle lagen en sporen zijn beschreven.*⁵

De bodemopbouw

De bodemopbouw van het plangebied is in werkput 1 onderzocht door middel van twee lengteprofielen in de noordelijke en oostelijke putwand en in werkput 2 door middel van profielkolommen. De verschillende lagen, dat zijn natuurlijke lagen, ophogingslagen en puinlagen, hebben in de profielen een spoornummer gekregen

³ Loopik, J. 2016.

⁴ Patrouille, E., 2016.

⁵ Bouma, N. 2016.

in een duizendtal. Op deze manier zijn lagen in het profiel duidelijk te onderscheiden van de sporen op het vlak.

In de diepere ondergrond zijn formaties uit het Tertiair aanwezig. De Formatie van Brussel bestaat uit beekgrijs fijn zand, kalkhoudend, soms fossielhoudend, met kiezel- en kalkzandsteenbanken. Tijdens de laatste ijstijd werd op dit tertiair erosieoppervlak niveo-eolisch zandleem ofwel loess afgezet. Het leem werd ter plaatse weinig of niet door de erosie aangetast. Bodemkundig behoort de streek tot de Zandleemstreek, die zich uitstrekt vanaf de Franse grens in West-Vlaanderen tot aan de Nederlandse grens in Limburg. Het onderzoeksgebied is op de bodemkaart niet gekarteerd omdat het gelegen is in bebouwd gebied. In de directe omgeving echter worden de gebieden aangeduid met bodemseries Aba: droge leembodem met een textuur B-horizont. Deze bodems hebben zich ontwikkeld in de leemgrond. De bodems vertonen onder de A-horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B-horizont.

Op het sporenvlak en onderin de coupes zijn brokken kalkzandsteen aangetroffen die behoren tot het Tertiair substraat. Een B-horizont is niet aangetroffen. De natuurlijke ondergrond wordt afgedekt door een dik pakket aan ophogingslagen met direct boven het moedermateriaal een donkere humeuze ophogingslaag, ook wel zwarte laag genoemd. Deze zwarte laag bevat hoofdzakelijk aardewerk uit de 11^e/12^e eeuw. In werkput 2 zijn boven deze zwarte laag enkel omgewerkte of recent opgebrachte ophogingslagen aangetroffen. Werkput 1 laat een veel grotere verscheidenheid en opeenvolging van ophogingspakketten zien, vooral in de directe omgeving van de funderingen van de lakenhal. Langs de fundering van de lakenhal is een afwisseling van donkere en lichte, houtskoolrijke lagen zichtbaar. Eén van deze lagen is dermate donker en houtskoolrijk dat deze als brandlaag geïnterpreteerd kan worden. De fundaties van de lakenhal doorsnijden deze brandlaag. Verder westelijk op de markt, op enige afstand van de voormalige lakenhal, is deze brandlaag niet aangetroffen. De precieze aard van de andere laagjes met houtskoolresten is niet duidelijk, maar om dat te kunnen onderzoeken zijn hierin monsterbakken geslagen voor bodemmicromorfologisch onderzoek. Waar de brandlaag verder westelijk op de markt ontbreekt, wordt de humeuze ophogingslaag (de 'zwarte laag') afgedekt door een donkerbruine, ogenschijnlijk natuurlijke laag met veel plantaardig materiaal maar zonder insluitsels. De aard en datering van deze ogenschijnlijk natuurlijke laag is niet duidelijk maar kan wellicht gekoppeld worden aan het historisch bekende verval van de stad vanaf de 15^e eeuw tot aan de 19^e eeuw. De stratigrafische positie van de laag is hiermee in overeenstemming. De ophogingslagen hierboven bevatten relatief veel baksteen, kalk en puinresten en zijn waarschijnlijk niet ouder dan 19^e- of 20^e-eeuws met hiertussen een geheel schoon pakket van zwak zandige leem zonder enige vondsten of insluitsels.⁶

⁶ Bouma, N, 2016.

Afb. 11. Deel van het lengteprofiel in de noordelijke putwand van werkput 1 met onderin de zogenaamde zwarte laag die wordt afgedekt door een ogenschijnlijk natuurlijk gevormde laag met plantenresten (te herkennen als een dun donker bandje).

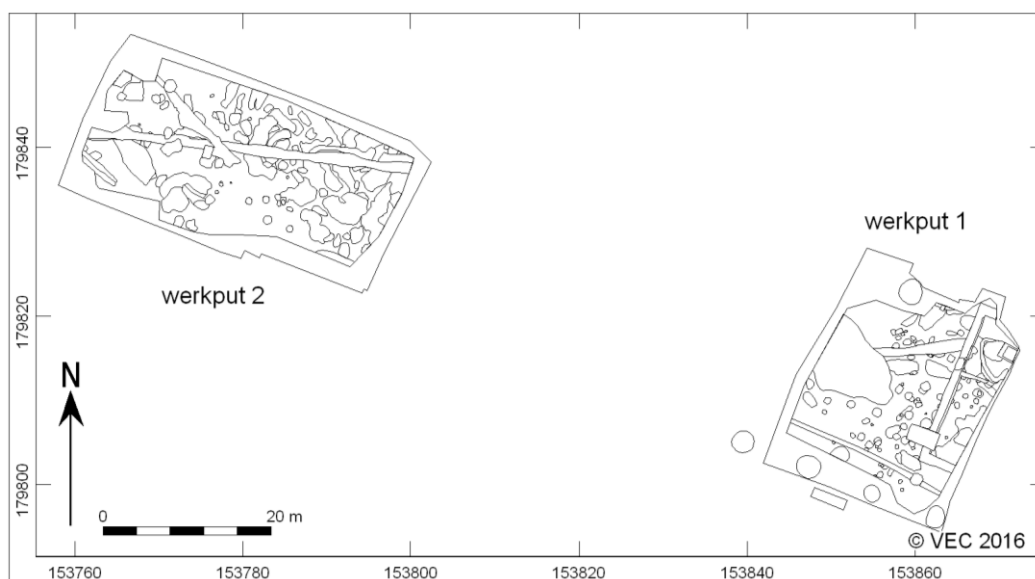

Afb. 12. Detail van het profiel ter hoogte van de fundaties van de lakenhal met brandlaag, te herkennen als dun zwart bandje (zie pijl). Rechts van de fundering (binnenin de lakenhal) een afwisseling van lichte en donkere, houtskoolrijke laagjes.

Sporen en structuren

Verdeeld over de twee werkputten zijn in totaal 133 spoornummers uitgedeeld. Recente verstoringen en ophogingslagen zijn hierbij niet meegeteld. Er zijn 101 sporen aangetroffen in werkput 1 en 32 in werkput 2.

Het daadwerkelijke aantal sporen ligt echter hoger, omdat in beide werkputten onregelmatige kuilen zijn aangetroffen die lijken samen te hangen met de ontginning of ingebruikname van het terrein. Deze sporen hebben hetzelfde spoornummer (S200) gekregen. Het betreft 71 kuilen waarmee het totaal aantal sporen uitkomt op 204. De aangetroffen sporen bestaan uit paalkuilen, kuilen, greppels en funderingen.⁷

Afb. 4. Allesporenkaart van de opgraving.

Sporen van ontginning

Zowel in werkput 1 als in werkput 2 is een groot aantal onregelmatige en in grootte sterk variërende kuilen aangetroffen. In werkput 1 vooral in het westen en noordwesten van de put en in werkput 2 vooral in het centrale en oostelijke deel van de werkput. Niet alleen op het vlak maar ook in de coupe zijn deze kuilen zeer onregelmatig van vorm en relatief ondiep. Op basis van het ogenschijnlijk willekeurige voorkomen van de kuilen, de onregelmatige vorm en grootte en de relatief geringe diepte zijn deze kuilen mogelijk in verband te brengen met de ontginning van het terrein, mogelijk ten behoeve van de ingebruikname van het terrein als markt(plein). Mogelijk zijn brokken of banken kalkzandsteen uitgegraven om een vlak en egaal terrein te krijgen voor de marktfunctie. De winning van kalkzandsteen voor bijvoorbeeld bouw materiaal kan ook een rol hierin hebben gespeeld (zie verderop bij 'lakenhal'). In deze kuilen is voornamelijk vroeg grijs en rood geschilderd aardewerk uit het Duitse Rijnland of Nederlands Limburg gevonden met een datering in de 11^e of 12^e eeuw. Opvallend is dat deze kuilen zijn opgevuld met hetzelfde materiaal als de afdekkende ophogingslaag ('zwarte laag'). Dit kan wellicht als extra aanwijzing worden gezien dat deze kuilen samenhangen met de ontginning/egalisisatie van het terrein in de 11^e of 12^e eeuw.⁸

Sporen van prestedelijke bewoning

In het centrale deel van werkput 1 is een gebouwplattegrond van een rechthoekig gebouw gevonden met een noordoost-zuidwest oriëntatie. Het beeld wordt enigszins vertroebeld door latere sporen en verstoringen maar de plattegrond heeft vermoedelijk een lengte tussen de 14,5 à 15 m gehad en was ca. 5,7 m breed. Enkele paalkuilen binnen de structuur zouden als middenstijl kunnen worden geïnterpreteerd. De meeste paalkuilen van de gebouwplattegrond zijn tussen de 20 en 30 cm diep bewaard gebleven. De keramiekvondsten die in twaalf paalkuilen van deze structuur zijn gevonden, wijzen op een datering in de 11^e

⁷ Bouma, N, 2016.

⁸ Bouma, N, 2016.

of 12^e eeuw. De noordoost-zuidwest georiënteerde greppel die de noordwest hoek van de plattegrond oversnijdt, bevat eveneens keramiek uit deze periode. De greppel wordt aan de westzijde oversneden door de kuilen die in verband worden gebracht met de ontginning van het terrein in de 11^e of 12^e eeuw. In werkput 2 is in twee greppels aardewerk aangetroffen dat ook in de 11^e of 12^e eeuw gedateerd kan worden. De genoemde greppels met 11^e/12^e-eeuws materiaal wijken qua oriëntatie ook af van de markt.⁹

Kuil met mogelijk pottenbakkersafval

In het noordwesten van werkput 2 is een kuil met een opvallende inhoud aangetroffen. In kuil S111 zijn namelijk 504 fragmenten aardewerk gevonden, op een totaal van 636 fragmenten in het hele plangebied. Bijna 80% van alle keramiekvondsten is dus afkomstig uit één kuil. Wat deze context ook bijzonder maakt, is dat meerdere fragmenten glazuur op de breuk bevatten. Dit zou erop kunnen wijzen dat het hier pottenbakkersafval betreft.¹⁰

Lakenhal

In het oostelijke deel van werkput 1 zijn fundaties aangetroffen die op basis van de locatie en de koppeling met historisch kaartmateriaal kunnen worden toegeschreven aan de lakenhalle. Van dit gebouw is de volledige westelijke lange gevel en de noordwest- en zuidwest hoek vrij gelegd. De lange gevel meet buitenwerks ca. 20 m en binnenwerks ongeveer 17,7 m. De fundering is ca. 1,1 m breed en is volledig opgebouwd uit brokken kalkzandsteen en baksteenpuin. Van het opgaande muurwerk is niets bewaard gebleven en een insteek was niet aanwezig. Er is dus geen materiaal aangetroffen waarmee de aanleg van de funderingen kan worden gedateerd. De kalkzandsteenbrokken en het baksteenpuin leveren zelf ook geen aanwijzingen voor een datering. Het baksteenpuin dat in de fundering is verwerkt, kan wel duiden op mogelijk hergebruik van bakstenen. Van het baksteenpuin was het enkel mogelijk om de dikte van de bakstenen te bepalen en deze bedraagt 5 tot 6 cm.

Over de oorsprong van de lakenhal is historisch gezien weinig bekend. In de Middeleeuwen maakte Vilvoorde een grote bloeiperiode door. Nadat in 1192 een vrijheidskeure werd verleend door de hertog van Brabant, mocht Vilvoorde stadswallen oprichten en ambachtelijke producten vrij exporteren. Deze vrijheden lokten heel wat mensen naar Vilvoorde en in de 14^e eeuw werd het een belangrijk centrum dat kon concurreren met Brussel en Leuven. In deze periode zijn dan ook de grote bouwwerken van de stad te dateren, zoals de O.L.V.-kerk en het hertogelijk kasteel. Ten gevolge van de bloeiende lakennijverheid, het belang van de Zenne voor het transport van goederen en de centrale positie kon Vilvoorde ook militair een belangrijke positie innemen. De stad werd een militair hoofdkwartier en een legerstandplaats. Dankzij de centrale ligging en de goede ontsluiting van de markt werden de belangrijke administratieve en economische gebouwen ook rond dit plein opgericht, zoals het raadhuis, het vleeshuis en de lakenhal. Wanneer de lakenhal exact is gebouwd en hoe deze eruit heeft gezien, is historisch niet bekend. Bij een stadsbrand in 1489 is niet alleen de lakenhalle in vlammen opgegaan maar ook de archieven. De lakenhalle is aan het eind van de 15^e eeuw herbouwd. De in het plangebied aangetroffen funderingen behoren dus tot de herbouwde lakenhal uit het eind van de 15^e eeuw. Niet bekend is hoe de eerste lakenhal eruit heeft gezien, bijvoorbeeld of deze in hout of in steen was opgetrokken. Paalkuilen uit de 14^e of 15^e eeuw zijn niet aangetroffen. Het lijkt ook onwaarschijnlijk dat de aangetroffen gebouwplattegrond aan de eerste lakenhal kan worden toegeschreven, omdat deze structuur uit de 11^e of 12^e eeuw dateert. Het in de fundering toegepaste baksteenpuin zou afkomstig kunnen zijn van de afgebrande voorganger. Dit geldt overigens ook voor de kalkzandsteenbrokken. Echter kan ook niet worden uitgesloten dat met de herbouw van de lakenhal alle sporen van de voorganger zijn verdwenen.¹¹

⁹ Bouma, N, 2016.

¹⁰ Bouma, N, 2016.

¹¹ Bouma, N, 2016.

Binnen de funderingen van de lakenhal is één dwarsmuur of binnenmuur aangetroffen die in een latere fase tegen de lange westgevel is aangezet. Deze muur is opgebouwd uit rode bakstenen en aan de binnenzijde volledig bepleisterd. Deze muur is aan de oostzijde uitgebroken door de bouw van een openbaar toilet in de jaren dertig of veertig van de vorige eeuw. Direct ten noorden hiervan zijn twee vloerniveaus bewaard gebleven. Het onderste vloerniveau bestaat uit rode en grijze plavuizen van 12 x 12 x 2,5 cm. Het jongste vloerniveau bestaat uit rode bakstenen van 19 x 9,5/9 x 4,5 cm.

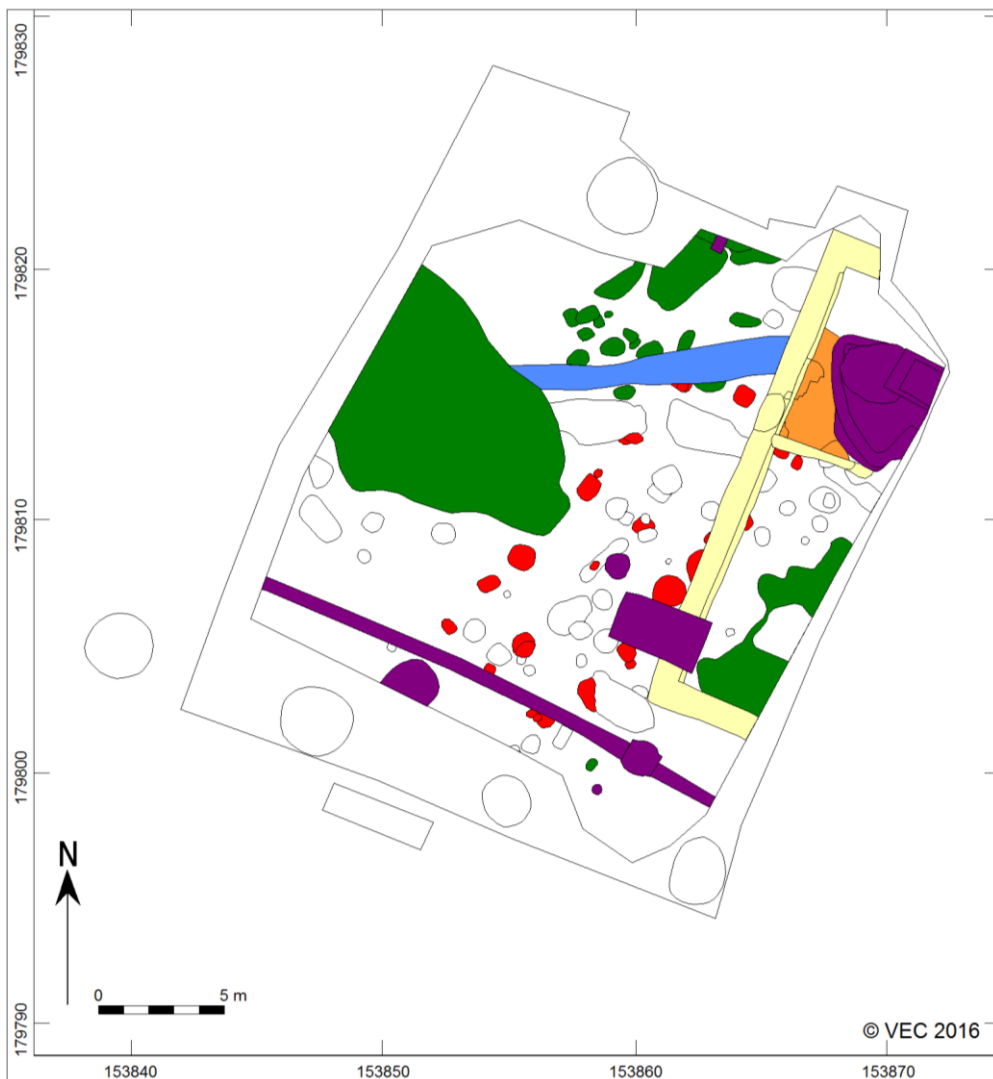
De 15^e eeuw luidde het verval in voor de stad. Verschillende oorzaken zoals het verval van de lakennijverheid en godsdienstoorlogen zorgde voor een daling van de welvaart in de stad. Dit verval zou tot aan de 19^e eeuw aanhouden. Pas met de Industriële Revolutie breekt een nieuwe bloeiperiode voor de stad aan. De lakenhal verloor met de tanende lakennijverheid zijn oorspronkelijke functie maar het gebouw ging in de Nieuwe tijd andere functies vervullen, waaronder die van vleeshuis. De aangetroffen dwars- of binnenmuur en de twee vloerniveaus kunnen op basis van de gebruikte bakstenen en plavuizen waarschijnlijk aan een jongere fase van gebruik worden toegeschreven.¹²

Grondsporen uit de Nieuwe tijd

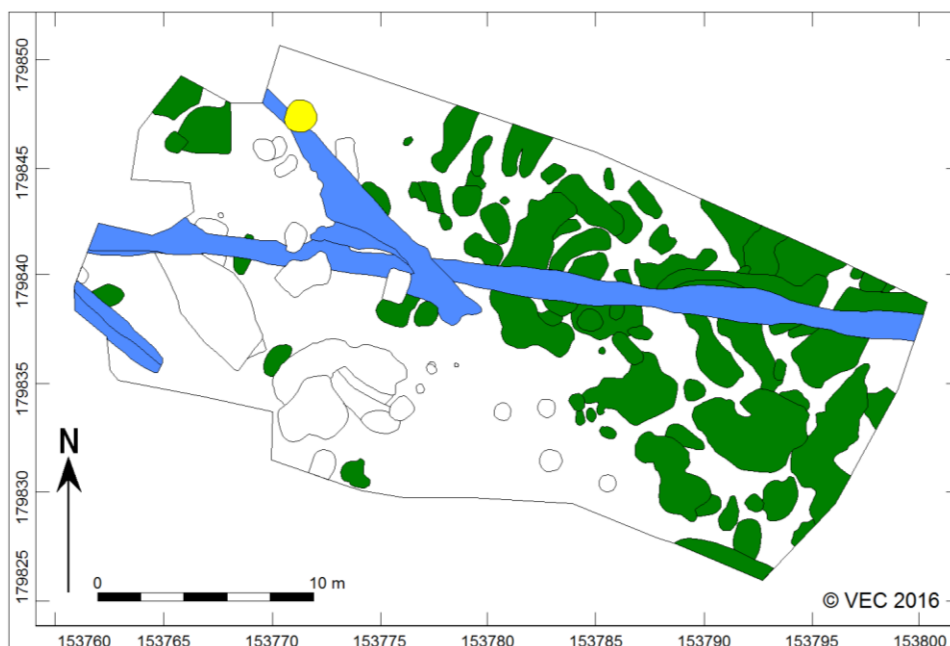
In het centrale zuidelijke deel van werkput 2 is een relatief grote, onregelmatige kuil met veel puin aangetroffen. Het hierin aangetroffen aardewerk dateert uit de 17^e tot en met 19^e eeuw. Een duidelijke functie voor deze kuil is niet bekend.¹³

¹² Bouma, N, 2016.

¹³ Bouma, N, 2016.

Afb. 5. Thematisch overzicht van de belangrijkste structuren in werkput 1. In rood een huisplattegrond uit vermoedelijk de 11^e of 12^e eeuw; in groen sporen van ontginning uit de 11^e of 12^e eeuw; in blauw een greppel uit mogelijk dezelfde periode; in licht geel de funderingen van de lakenhal; in oranje een vloerniveau uit een jongere fase van gebruik van de lakenhal; in paars recente verstoringen. In wit voornamelijk kuilen en paalkuilen uit de 11^e en 12^e eeuw die geen onderdeel lijken uit te maken van een structuur.

Afb. 6. Thematisch overzicht van de belangrijkste structuren in werkput 2. In groen sporen van ontginning uit de 11^e of 12^e eeuw; in blauw greppels met keramiekvondsten uit de Late Middeleeuwen (11^e t/m 15^e eeuw); in geel een kuil met mogelijk pottenbakkersafval uit de periode 1350-1450; in wit kuilen uit de Nieuwe tijd of zonder duidelijke datering.

Vondstmateriaal

Bij de opgraving zijn in totaal 853 vondsten verzameld met een gezamenlijk gewicht van meer dan 33 kg. De grootste vondstcategorie betreft het aardewerk met 636 fragmenten. Het grootste gewicht wordt, niet geheel verwonderlijk, gevormd door het bouw materiaal.

Tabel 1. Vondsttotalen.

Vondsttotalen		
INHOUD	Totaal aantal	Totaal gewicht
Aardewerk	637	10292,1
Baksteen	7	144
Bouw materiaal	70	12177
Glas	2	1
Kunststof	1	53
Metaal ijzer	9	2566
Dierlijk bot	110	2133
Slak	2	40
Vuursteen	1	0,1
Natuursteen	14	6014
Totaal	853	33420,2

Aardewerk

Uit een eerste scan van de keramiekvondsten kan een onderverdeling worden gemaakt in verschillende perioden. Een aardewerkfragment lijkt prehistorisch te zijn, maar in dezelfde context is ook vroeg grijs aardewerk uit de 11e of 12e eeuw gevonden. In beide werkputten is één stuk keramiek gevonden van mogelijk Mayen-aardewerk. Dit aardewerk dateert uit de Karolingische periode, 750-900 na Chr. Een fragment is gevonden in een greppel S102 in werkput 2 waarin ook aardewerk uit de 11e/12e eeuw is gevonden en dat geldt ook voor het andere fragment in een ophogingslaag in put 1. Tussen de 15 en 20% van alle keramiekvondsten (ca. 100) kunnen in de 11e en 12e eeuw worden gedateerd. Het betreft vooral vroeg grijs aardewerk en in mindere mate rood beschilderd aardewerk (uit het Duitse Rijnland of Nederlands Limburg), Maaslands wit en vroeg roodbakend aardewerk.

Opvallend is de vondst van 504 fragmenten roodbakkerd aardewerk in één kuil. Hiermee bevat deze kuil ca. 80% van al het aangetroffen aardewerk. Op basis van het spaarzame glazuur en de uitgeknepen lobben wordt dit roodbakkerd aardewerk rond 1350-1450 gedateerd. Interessant is dat meerdere fragmenten glazuur op de breuk bevatten, een aanwijzing dat het hier mogelijk pottenbakkersafval betreft. Het jongste materiaal dateert uit de 17^e tot en met 19^e eeuw en is vooral afkomstig uit de directe omgeving van de lakenhal en uit de kuilen S107 en S118 in werkput 2. De functie van kuil S107/S118 is niet bekend. Het materiaal dat bij de lakenhal is gevonden, zal vermoedelijk samenhangen met de sloop van het gebouw in het begin van de 19^e eeuw. Uit historische bronnen is bekend dat de bakstenen van het gebouw (per opbod?) zijn verkocht. Dat zal de reden zijn dat van het metselwerk niets bewaard is gebleven en letterlijk elke baksteen tot aan de puinfundering is meegenomen.¹⁴

Baksteen, bouw materiaal en natuursteen

Deze vondstcategorie kan worden onderverdeeld in fragmenten van bakstenen, plavuizen, daktegels en dakpannen en stukken kalkzandsteen. De fragmenten baksteen en kalkzandsteen zijn afkomstig uit de fundering van de lakenhal en uit het Tertiaire substraat. Van het baksteen kon enkel nog de dikte worden bepaald en die bedraagt 5 tot 6 cm. Nadere analyse van de baksteenfragmenten kan mogelijk antwoord geven op de vraag of de baksteen is hergebruikt en wellicht afkomstig kan zijn van een oudere fase van de lakenhal van voor de stadsbrand van 1489. Door enkele brokken kalkzandsteen uit het Tertiaire substraat te verzamelen, is het mogelijk om deze te vergelijken met de kalkzandsteenbrokken die in de fundering zijn gebruikt. Eén stuk kalkzandsteen is gevonden in paalkuil S14. Wellicht diende deze als versteviging voor de houten paal, maar dit is bij geen enkele andere paalkuil vastgesteld en blijft dus onzeker.

In beide werkputten zijn meerdere fragmenten van daktegels en tegulae type dakpan gevonden, waaronder mogelijk Romeinse exemplaren. Deze fragmenten zijn vrijwel allemaal gevonden in greppels (S65, S105 en S110) waardoor het moeilijk wordt om deze aan een specifiek gebouw te koppelen. In de paalkuilen van de gebouwplattegrond en rond de fundaties van de lakenhal zijn geen fragmenten van daktegels of tegulae gevonden.¹⁵

Glas

In het 19^e-eeuwse uitbraakspoor boven de fundering van de lakenhal zijn twee kleine fragmenten vensterglas gevonden. Deze zullen hebben toebehoord aan de jongste fase van de lakenhal. Nadere analyse zal weinig toegevoegde waarde hebben.¹⁶

Metaal

In het plangebied zijn met de metaaldetector negen vondsten van ijzer gedaan. Alle negen fragmenten betroffen brokken waarin de vorm van het oorspronkelijke object niet meer herkenbaar was. Daarop zijn de ijzervondsten in het conserverings- en restauratieatelier van ADC ArcheoProjecten in Amersfoort onderzocht. De brokken ijzer bleken dermate slecht bewaard te zijn gebleven, dat van de oorspronkelijke voorwerpen niets meer over was. Nadere analyse is dan ook niet mogelijk.¹⁷

Dierlijk bot

Bij de opgraving zijn 110 fragmenten dierlijk bot verzameld. Deze zijn afkomstig uit ophogingslagen, kuilen en paalkuilen uit de 11^e/12^e eeuw, uit greppels en uit de puin-/uitbraaksporen van de lakenhal. De botfragmenten die zijn gevonden in (paal)kuilen uit de 11^e/12^e eeuw kunnen meer vertellen over de

¹⁴ Bouma, N, 2016.

¹⁵ Bouma, N, 2016.

¹⁶ Bouma, N, 2016.

¹⁷ Bouma, N, 2016.

prestedelijke bewoningsperiode. In totaal betreft dit 61 fragmenten. Dertien fragmenten zijn afkomstig uit de 19^e-eeuwse puin-/uitbraaksporen van de lakenhal. Deze fragmenten kunnen meer informatie verschaffen over de jongste periode van gebruik van de lakenhal als vleeshuis. Er zijn vier botfragmenten gevonden in greppels waarin aardewerk is gevonden uit verschillende perioden, waardoor de precieze datering van de greppels niet duidelijk is. Een totaal van 32 botfragmenten komt uit ophogingslagen waardoor de precieze context en datering van deze vondsten ontbreken. Er wordt dan ook voorgesteld om enkel de fragmenten uit de prestedelijke bewoningsfase en uit de uitbraaksporen van de lakenhal (vleeshuis) nader te analyseren. Dit betreft in totaal 74 fragmenten.¹⁸

Slak

In kuil S11 zijn twee kleine fragmenten ijzerslak gevonden. Deze kuil heeft geen dateerbaar vondstmateriaal opgeleverd. De ligging nabij de huisplattegrond en de opvulling van de kuil die overeenkomt met andere 11^e-/12^e-eeuwse grondsporen zou kunnen duiden op een datering in de 11^e of 12^e eeuw. De twee fragmenten ijzerslak zouden kunnen duiden op kleinschalige, lokale productie of verwerking van ijzer in deze periode. Het geringe aantal van twee maakt het onmogelijk om hier concrete uitspraken over te kunnen doen. Nadere analyse zal dan ook weinig informatie toevoegen dan dat nu al bekend is.¹⁹

Vuursteen (silex)

Er is één klein fragment vuursteen gevonden zonder sporen van bewerking of gebruik. Dit fragmentje is gevonden in een 11e- of 12e-eeuwse kuil die wordt toegeschreven aan de ontginning van het terrein.²⁰

1.2.2 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

De vroegste sporen en vondsten kunnen gedateerd worden uit de 11de en 12de eeuw. De sporen kunnen geïnterpreteerd worden als bewoningssporen en de prepareren van het terrein voor het toekomstig marktplein.²¹

1.2.3 Conclusie

Door middel van de archeologische opgraving zijn er sporen aangetroffen van prestedelijke bewoning uit de 11^e/12^e eeuw, onder andere in de vorm van een huisplattegrond. Een groot aantal grote onregelmatige kuilen met aardewerkvondsten uit dezelfde periode hangt mogelijk samen met de ontginning van het terrein, wellicht ten behoeve van de ingebruikname van het terrein als markt(plein). Tevens bleken de funderingen van de laatmiddeleeuwse lakenhal in het noordoostelijk deel van het plangebied in de bodem bewaard te zijn gebleven.

Door middel van de archeologische opgraving zullen er geen archeologische sporen meer aanwezig zijn in het plangebied. Omwille van deze reden zullen er dan ook geen verder maatregelen getroffen moeten worden en wordt het gebied vrijgegeven voor de geplande werkzaamheden.

1.3 Samenvatting

Door middel van de archeologische opgraving zijn er sporen aangetroffen van prestedelijke bewoning uit de 11^e/12^e eeuw, onder andere in de vorm van een huisplattegrond. Een groot aantal grote onregelmatige kuilen met aardewerkvondsten uit dezelfde periode hangt mogelijk samen met de ontginning van het terrein, wellicht ten behoeve van de ingebruikname van het terrein als markt(plein). Tevens bleken de

¹⁸ Bouma, N, 2016.

¹⁹ Bouma, N, 2016.

²⁰ Bouma, N, 2016.

²¹ Bouma, N, 2016.

funderingen van de laatmiddeleeuwse lakenhal in het noordoostelijk deel van het plangebied in de bodem bewaard te zijn gebleven.

Door middel van de archeologische opgraving zullen er geen archeologische sporen meer aanwezig zijn in het plangebied. Omwille van deze reden zullen er dan ook geen verder maatregelen getroffen moeten worden en wordt het gebied vrijgegeven voor de geplande werkzaamheden.

Literatuur

- Bouma, N., 2016. *Vilvoorde - Grote Markt. Evaluatie- en selectierapport van de archeologische opgraving.*
- Loopik, J., 2016. *Evaluatieverslag – Gemeente Vilvoorde – Markt. Een archeologische terreininventarisatie door middel van prospectie met ingreep in de bodem.*
- Patrouille, E. 2016. *Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische opgraving: Vilvoorde, Grote Markt, ondergrondse parkeergarage.*

Lijst van afbeeldingen en tabellen

- Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied.
- Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.
- Afb. 3. De Nieuwe toestand van de Grote Markt.
- Afb. 4. De geplande nieuwe toestand van de Grote Markt.
- Afb. 5. Detail van de nieuwe markt.
- Afb. 6. Doorsnede van de nieuwe markt deel 1.
- Afb. 7. Doorsnede van de nieuwe markt deel 2.
- Afb. 8. Detail van de luifel.
- Afb. 9. Doorsnede van de luifel.
- Afb. 10. Fundering van de luifel.
- Afb. 11. Deel van het lengteprofiel in de noordelijke putwand van werkput 1 met onderin de zogenaamde zwarte laag die wordt afgedekt door een ogenschijnlijk natuurlijk gevormde laag met plantenresten (te herkennen als een dun donker bandje).
- Afb. 12. Detail van het profiel ter hoogte van de fundaties van de lakenhal met brandlaag, te herkennen als dun zwart bandje (zie pijl). Rechts van de fundering (binnenin de lakenhal) een afwisseling van lichte en donkere, houtskoolrijke laagjes.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Bijlage 1 Plannenlijst

Projectcode	2017C298
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebied.
Aanmaakschaal	1/20
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27-03-2017
Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek op het plan van de bestaande toestand op het terrein.
Aanmaakschaal	1/20
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27-03-2017
Plannummer	3
Type plan	Overzichtskaart
Onderwerp plan	De Nieuwe toestand van de Grote Markt.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27-03-2017

Plannummer	4
Type plan	Overzichtsplan
Onderwerp plan	De geplande nieuwe toestand van de Grote Markt.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27-03-2017
Plannummer	5
Type plan	Detailafbeelding
Onderwerp plan	Detail van de nieuwe markt.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27-03-2017
Plannummer	6
Type plan	Detailafbeelding
Onderwerp plan	Doorsnede van de nieuwe markt deel 1.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27-03-2017
Plannummer	7
Type plan	Detailafbeelding
Onderwerp plan	Doorsnede van de nieuwe markt deel 2.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27-03-2017
Plannummer	8
Type plan	Detailafbeelding
Onderwerp plan	Detail van de luifel.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27-03-2017
Plannummer	9
Type plan	Detailafbeelding
Onderwerp plan	Doorsnede van de luifel.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27-03-2017
Plannummer	10
Type plan	Detailafbeelding
Onderwerp plan	Fundering van de luifel.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	27-03-2017

Bijlage 2 Fotolijst

Projectcode	2017C298
Onderwerp	fotolijst
ID	11
Type	Foto
Vervaardiging	Digitaal
onderwerp	Deel van het lengteprofiel in de noordelijke putwand van werkput 1 met onderin de zogenaamde zwarte laag die wordt afgedekt door een ogenschijnlijk natuurlijk gevormde laag met plantenresten (te herkennen als een dun donker bandje.
ID	12
Type	Foto
Vervaardiging	Digitaal
onderwerp	Detail van het profiel ter hoogte van de fundaties van de lakenhal met brandlaag, te herkennen als dun zwart bandje (zie pijl). Rechts van de fundering (binnenin de lakenhal) een afwisseling van lichte en donkere, houtskoolrijke laagjes.